

## Kúria végzése

|                                     |                                                                                                                                                              |
|-------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Az ügy száma:</b>                | Bfv.II.1.376/2024/11.                                                                                                                                        |
| <b>A határozat szintje:</b>         | felülvizsgálat                                                                                                                                               |
| <b>A tanács tagjai:</b>             | Dr. Somogyi Gábor, a tanács elnöke<br>Dr. Nagy Antal, előadó bíró<br>Dr. Harangozó Attila, bíró<br>Dr. Demeter Zsuzsanna, bíró<br>Dr. Metzinger Márton, bíró |
| <b>Az eljárás helye:</b>            | Budapest                                                                                                                                                     |
| <b>Az eljárás formája:</b>          | tanácsülés                                                                                                                                                   |
| <b>Az ülés napja:</b>               | 2025. június 19.                                                                                                                                             |
| <b>Az ügy tárgya:</b>               | költségvetési csalás büntette és más bűncselekmények                                                                                                         |
| <b>Terhelt(ek):</b>                 | VI. rendű                                                                                                                                                    |
| <b>Első fok:</b>                    | Kecskeméti Törvényszék, 5.B.319/2023/2., ítélet, tárgyalás,<br>2023. június 12.                                                                              |
| <b>Másodfok:</b>                    | Szegedi Ítéltábla, Bf.III.713/2023/7., ítélet, nyilvános ülés,<br>2024. június 4.                                                                            |
| <b>Az indítvány előterjesztője:</b> | a VI. rendű terhelt                                                                                                                                          |
| <b>Az indítvány iránya:</b>         | a terhelt javára                                                                                                                                             |

### Rendelkező rész

A Kúria a költségvetési csalás büntette és más bűncselekmények miatt I. rendű terhelt és társai ellen folyamatban volt büntetőügyben a VI. rendű terhelt által előterjesztett felülvizsgálati indítványt elbírálván a Kecskeméti Törvényszék 5.B.319/2023/2. számú, illetve a Szegedi Ítéltábla mint másodfokú bíróság Bf.III.713/2023/7. számú ítéletét a VI. rendű terhelt tekintetében hatályában fenntartja.

A Kúria végzése ellen fellebbezésnek vagy felülvizsgálatnak nincs helye és ebben az ügyben az indítvány előterjesztője, valamint azonos tartalommal más jogosult újabb felülvizsgálati indítványt nem nyújthat be.

### Indokolás

[1] I. A Kecskeméti Törvényszék a 2023. június 12. napján kihirdetett 5.B.319/2023/2. számú ítéletével a VI. rendű terheltet bűnösnek mondta ki 3 rendbeli bűnsegédként elkövetett költségvetési csalás büntetéseben [Btk. 396. § (1) bekezdés, (2) bekezdés, (5) bekezdés a) pont; Btk. 396. § (1) bekezdés, (2) bekezdés, (5) bekezdés b) pont; Btk. 396. § (1) bekezdés, (4) bekezdés b) pont] és 4 rendbeli bűnsegédként, folytatólagosan elkövetett hamis magánokirat felhasználásának vétségében (Btk. 345. §). Ezért – mint bünszervezetben elkövetőt, halmazati

büntetésül – 2 év fegyházban végrehajtani rendelt szabadságvesztésre és 2 év közügyektől eltiltásra ítélte azzal, hogy a terhelt a szabadságvesztésből nem bocsátható feltételes szabadságra.

[2] A vádhatóság súlyosítást célzó fellebbezése folytán eljáró Szegedi Ítéltábla a 2024. június 4. napján tartott nyilvános ülésen meghozott és kihirdetett ítéletével a VI. rendű terhelt költségvetést károsító bűncselekményeit 3 rendbeli bűnsegédként elkövetett költségvetési csalás bűntettének [Btk. 396. § (1) bekezdés harmadik fordulat, (5) bekezdés a) pont, két esetben a Btk. 396. § (1) bekezdés harmadik fordulat, (4) bekezdés b) pont második fordulat] minősítette és a kiszabott szabadságvesztést börtönben rendelte végrehajtani. Egyebekben azonban az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta.

[3] A jogerős ítéletben írt tényállásnak a felülvizsgálati indítvánnyal érintett része – lényege szerint – a következőket rögzíti:

[4] I. rendű, II. rendű, III. rendű, IV. rendű, V. rendű, VI. rendű, VII. rendű, VIII. rendű, IX. rendű, X. rendű, XVII. rendű, XVIII. rendű, XXII. rendű és XXIII. rendű vádlottak 2015-2016. évben egy olyan bűnszervezet tagjaiként jártak el, amelynek célja a központi költségvetésből származó pénzeszközök jogtalan megszerzése volt. E tevékenységükhöz a terheltek számos gazdasági társaságot felhasználtak, amelyek keretében különféle termékek kereskedelmével foglalkoztak.

[5] A jelen ügyben érintett gazdasági társaságok által ténylegesen megszerzett termékek minden esetben az Európai Közösségek területéről származtak, és a Magyarországra történő behozatalukat követően rövid idővel túlnyomó többségüket az érintett hazai gazdasági társaságok újból az Európai Közösségek területén működő más cégek részére értékesítették, esetenként egymás között továbbértékesítették.

[6] A beszerzést névleg elvégző gazdasági társaságokra jellemző, hogy azok vádbeli tevékenységét nem a cégnyilvántartás szerinti törvényes képviselőre jogosult ügyvezető szervezte és irányította. A láncolat alján elhelyezkedő gazdasági társaságok (cég 1, cég 2) valamilyen „stróman” ügyvezetővel rendelkeztek, akik az esetek döntő többségében nem magyar állampolgárok, magyarországi lakóhellyel, érdemi elérhetőséggel – a jogszabályok által megkívánt kézbesítési megbízottat kivéve – nem rendelkeztek. E cégeket a terheltek időről időre váltották, lecserélték, illetőleg az egyes társaságokon belül is több alkalommal hajtottak végre váltást az ügyvezető személyében.

[7] A bűnszervezeten belül ezen cégek tevékenységét koordináló terheltek, jelen esetben V. rendű és VI. rendű terheltek az adott cégláncolatot érintően egymással és a végfelhasználó, „bróker” gazdasági társaságok gazdasági tevékenységét irányító terheltekkel (I. és II. rendű terhelt) szoros, olykor napi szintű kapcsolatban álltak. A közösségi beszerzést végző gazdasági társaságok nem rendelkeztek saját forrásokkal az egyes termékek árának kiegyenlítésére, azt végső soron, adott esetben több cégen keresztül átutalva a „bróker” társaságok bocsátották rendelkezésükre, adott esetben előre utalva, ténylegesen behozott áruk hiányában is.

[8] Az árucikkek szállítása egyenesen a közösségi értékesítő cégek telephelyéről történt meg, a legtöbb esetben egyenesen a végfelhasználó cégek által bérelt vagy tulajdonolt raktárakba.

[9] Az árubeszerzéssel, szállítással, banki ügyintézással és számlázással kapcsolatos feladatokat a terheltek megosztották egymás között.

[10] Az I. rendű terhelt tevékenységét segítő terheltek a beszámlázó cégeket ténylegesen irányító V. rendű, VI. rendű és X. rendű terheltek voltak. Az V., illetve VI. rendű terheltek főként a cég 2 és a cég 1, valamint a cég 3 tevékenységét irányították, végezték, így nyújtottak segítséget a számlabefogadó gazdasági társaságok költségvetést károsító

tevékenységéhez. A X. rendű terhelt ezen túlmenően a beszámlázó társaságok bankszámlájáról meghatalmazottként vett fel nagy összegű készpénzt, amelyet aztán az V. és VI. rendű terhelteknek átadott.

[11] A bünszervezetet alkotó terheltek tudomással bírtak az általuk elvégzett cselekmények céljáról, tevékenységüket alapvetően a „bróker” gazdasági társaságok érdekeinek megfelelően, azok irányítóival egyeztetve végezték.

[12] A vádbeli időszakban a tevékenységükért V. rendű és VI. rendű terhelt fuvaronként 3.000 euró hasznon osztoztak meg azzal, hogy abból a szállítmány fuvarköltségét kifizették.

[13] A cég 4-et 2003. augusztus 28-án alapították, a társaság ügyvezetését annak megalakulásától kezdődően és a vádbeli időszakban is az I. rendű terhelt látta el. A társaság fő tevékenységi köre édességgyártás, valamint cukor, édesség nagykereskedelme volt. A társaság tulajdonosai 2012. április 4. napjától kezdődően a vádbeli időszakban végig XIX. rendű terhelt és a cég 5 voltak.

[14] A cég 4 gazdasági tevékenységével összefüggésben minden lényeges kérdésben az I. rendű terhelt hozott döntést. A cég a vádbeli időszakban nagy mennyiségben szerzett be különféle édesipari termékeket és alapanyagokat, amelyek az Európai Közösségek területéről származtak. A beszerzéseket azonban papíron nem a cég 4 végezte el, hanem a kifejezetten a társaság érdekében működő ún. disztribúciós cégek, amelyek papíron a közösségi beszerzők voltak.

[15] A közösségi beszerzést közvetlenül végző gazdasági társaságok irányítása néhány, a bünszervezetben részes terhelt, köztük V. rendű, VI. rendű és X. rendű terheltek kezében összpontosult, akik I. rendű terhelttel, illetőleg a környezetébe tartozó, és utasításai alapján eljáró más, jellemzően a cég 4 vagy valamely kapcsolódó cég alkalmazásában álló személyekkel rendszeresen, napi szinten tartották a kapcsolatot, egyeztettek a soron következő szállítmányról, a várható termékekről, a számlázásokról és a banki műveletekről.

[16] Az egyeztetések alkalmával a cég 4 érdekében eljáró személy határozta meg a beszámlázó cégeket irányító terhelt-társai részére azt, hogy tevékenységüket miként végezzék, a beszerzett termékek mely gazdasági társaságokon keresztül jussanak el a cég 4-hez, meghatározva a beszerzési árakat, a mennyiségeket is.

[17] A cég 4 részére a beszerzéseket biztosító, a közösségi beszerzéseket közvetlenül elvégző gazdasági társaságok rendezetlen ügyvezetői háttérrel rendelkeztek, az ügyvezetők személye és a társaságok tevékenysége tényleges irányítóinak kiléte elvált egymástól, több esetben a cégek élén – akár külföldi állampolgárságú, magyarországi lakóhellyel nem rendelkező – stróman ügyvezetők álltak. A cég 4 szállítói cégeinek egy része, a sokszor egymás között számlázó cég 2, cég 1 és a cég 3 irányítását ugyanazon – köztük V. rendű, VI. rendű, X. rendű és XXI. rendű – terheltek által alkotott személyi kör látta el.

[18] A beszállító gazdasági társaságok által kiállított számlák nem tekinthetők hiteles számviteli dokumentumoknak, azok kiállítására és az áru „átfuttatására” csupán a belföldi beszerzés látszatának fenntartása, így a kedvező adójogi pozíció elérése érdekében került sor.

[19] Valamennyi közösségi beszerzésre érvényes, hogy a behozatal kapcsán fizetendő általános forgalmi adó megfizetésére nem került sor, a beszerző gazdasági társaságok vagy nem tettek eleget időszaki áfa bevallás-tételi kötelezettségüknek, vagy a befizetendő nagy mennyiségű áfa ellensúlyozásaképpen minimalizáló jellegű adóbevallást tettek, fiktív tételeket szembe állítva a befizetendő adóval. Emiatt a cég 4 a belföldinek feltüntetett beszerzések alapján kiállított számlák általános forgalmi adó tartalmát könyvelésébe beállítva és a bevallásoknak felhasználva olyan adót helyezett levonásba vagy igényelt vissza, amelyet a közösségi beszerző gazdasági társaságok nem fizettek meg.

[20] V. rendű és VI. rendű terhelt a cégláncolat problémás könyvelési kérdéseit illetően vették igénybe a XIII. rendű terhelt segítségét, aki könyvelői tapasztalatát használva segített meghatározni azt, hogy az V. rendű és a VI. rendű terhelteknek a számlázó gazdasági társaságok kapcsán mit kell tenniük könyvelésileg, hogy a társaságok tevékenysége ne tűnjön fel az adóhatóságoknak, illetőleg bizonyos esetben ő meghatározta azt is, hogy az V. rendű és VI. rendű terhelt lecseréljenek-e egyes számlázó gazdasági társaságokat a tevékenység zavartalan folytatása érdekében.

[21] A cég 4 2015. és 2016. években negyedéves áfa-bevalló volt; bevallásait határidőben benyújtotta az adóhatósághoz, a tovább értékesítési és exportjai kapcsán kiállított számlákkal szemben a beszerzéseket papíron végző gazdasági társaságoktól származó számlák felhasználásával a vádbeli időszakban áfa-visszaigénylő pozíciókba került.

[22] A cég 4 – a fenti időszakban – a cég 2-től, a cég 3-tól, a cég 5-től, az cég 6-tól és a cég 1-től szerzett be összesen 1.598.617.061 forint áfa tartalmú fiktív számlát, amelyből az cég 2 2015. július 8. és 2016. szeptember 30. napja között összesen 602.471.386 forint áfa tartalmú fiktív számlát állított ki olyan termékekről, amelyek részben közvetlenül a Közösség területéről, részben pedig a cég 1-től kerültek beszerzésre; a cég 3 2015. január 12. és 2015. április 17. napja között összesen 189.232.436 forint áfa tartalmú fiktív számlát biztosított úgy, hogy a számlázó beszerzéseket a Közösség területéről a cég 3 végezte, amely a magyarországi forgalomba helyezés után az áfát nem fizette meg; a cég 1 2015. február 5. és 2015. július 15. napja között összesen 229.232.772 forint áfa tartalmú fiktív számlát biztosított, tehát összesen 1.020.937.109 forint erejéig nyújtott segítséget a cég 4 által okozott 1.598.617.061 forint vagyoni hátrány okozásához.

[23] A cég 5 a Közösség területéről beszerzett árucikkek egy része tekintetében közösségi értékesítést végzett és kizárólag a belföldi szállítók által kiállított, általa befogadott, felhasznált számlák alapján – a vádbeli időszakban – áfa visszaigénylő pozícióba került.

[24] A cég 5-nek a legnagyobb beszállítója a cég 4 volt, de emellett beszállítója volt az cég 2 és a cég 1 is.

[25] A cég 5 részére értékesített termékek a Közösség területéről származtak és többnyire oda is lettek értékesítve.

[26] A Közösség területéről történő beszerzés kapcsán – a magyarországi forgalomba helyezéshez kapcsolódóan – az áfa megfizetésére nem került sor, a cég 5 a számlákat, mint belföldi beszerzésekről kiállított számlákat használta fel az áfabevallásaiban, és ezáltal kedvező adójogi pozícióra tett szert.

[27] A cég 5 a vádbeli időszakban negyedéves áfabevalló volt, 2015. évben a bevallási kötelezettségének eleget tett, míg 2016. évben csak az I. és a II. negyedévben, és ezek során az cég 2-től, a cég 1-től, valamint a cég 4-től befogadott fiktív számlák összesen 185.045.090 forint áfa tartalmát valótlannul levonásba helyezte.

[28] A cég 5 részére számlázó cég 2 és a cég 1 működése, tevékenységének végzése és koordinálása ugyanúgy történt, mint a cég 4 esetében, azaz a gazdasági események, a számlázás, a közösségi beszerzések megszervezése, végzése, az áru szállítása a VI. rendű és az V. rendű terheltek tényleges tevékenysége volt, akik ennek során az I. rendű terhelt utasítása alapján jártak el; a cég 2 és a cég 1 tevékenységét illetően a X. és a XXI. rendű terheltek szerepe is azonos volt, tehát a X. rendű terhelt ezek képviselőjeként eljárva a VI. rendű és az V. rendű terheltek utasításait követte.

[29] A cég 4 és a cég 5 tulajdonosi és irányítási viszonyai tekintetében is átfedések voltak a vádbeli időszakban, mivel mindkét társaság ügyvezetője az I. rendű terhelt volt.

[30] A cég 5 részére a cég 2 és a cég 1 nevében kiállított fiktív számlák rendelkezésre bocsátásával, a beszállítások és banki ügyek intézésével a VI. rendű, az V. rendű, a X. rendű és a XXI. rendű terheltek a cég 5 által okozott 185.045.090 forint vagyoni hátrány okozásával 7.274.658 forint erejéig nyújtottak segítséget.

[31] A vádbeli időszakban – 2015. és 2016. évben – a cég 4 köré szerveződött céghálózaton kívül létrejött egy másik, szintén több gazdasági társaságból álló hálózat, amelyek élén stróman ügyvezetők álltak, így a beszerzésekkel, az értékesítésekkel, a számlázással, banki, pénzügyi ügyintézésrel egyáltalán nem foglalkoztak; ez a céghálózat a cég 4 és a cég 5 tevékenységéhez hasonlóan, a Közösség területéről szerzett be különféle árucikket, és azokat – magyarországi gazdasági társaságokból álló láncolatban átfuttatva – végül a Közösség területén értékesítették úgy, hogy a közösségi beszerzést végző, de a gazdasági társaságok a belföldi forgalomba hozatal után az áfát nem fizették be, áfabevallást nem, vagy fiktív módon tettek az áfa fizetés elkerülése érdekében.

[32] Ennek a láncolatnak a két belföldi végpontja a cég 7 és a cég 8 volt, amelyek a hozzájuk beérkezett árucikket nagyon rövid időn belül, jellemzően még a beérkezés napján a Közösség területén működő különböző gazdasági társaságoknak értékesítették, a két cég papíron kizárólag belföldi beszerzést és közösségi értékesítést végzett, ekként folyamatosan áfa-visszaigénylő pozícióban volt, az áfát vissza is igényelte, azt az adóhatóság ki is utalta neki.

[33] A cég 7 és a cég 8 részére – számos esetben – a cég 4 és a cég 5 tevékenységéhez kapcsolódó cégek végezték az árubeszállítást, amellyel kapcsolatban leggyakrabban az I. és a II. rendű terheltek egyeztettek, alkalmanként az I. rendű terhelte irányítása alatt álló cégek tényleges irányítói, tehát VI. rendű és az V. rendű terheltek az I. rendű terhelthez köthető cégek valamely alkalmazottjával, illetve a II. rendű terhelttel egyeztettek, de volt olyan is, hogy VI. rendű és az V. rendű terheltek közvetlenül is részt vettek az I. és a II. rendű terheltek közötti egyeztetésen.

[34] Valamennyi, a Közösség területéről beszállított termék abba a raktár komplexumba érkezett, amelyet a cég 7 és a cég 8 bérelt, a termékek az átrakodást követően – jellemzően még a beérkezés napján – a Közösség területére elszállításra kerültek, számos esetben ugyanabba az országba, ahonnan a beszerzés is történt.

[35] A cég 7 2015. és 2016. években havi áfabevalló volt, bevallásait elektronikus úton, határidőben benyújtotta. A cég 7 részére – a közösségi beszerzések továbbértékesítése kapcsán – a cég 2, a VI. rendű és az V. rendű terheltek közreműködésével állított ki fiktív számlákat olyan termékekről, amelyek közvetlenül a Közösség területéről érkeztek az országba, illetve, amelyeket a cég 7-en keresztül vett meg, azonban ez utóbbi cég az áfát nem fizette meg.

[36] A cég 2 tevékenységét a VI. rendű és az V. rendű terheltek ugyanúgy irányították a cég 7-tel való kapcsolatban is, mint a cég 4 részére történő értékesítés során, a cég 7-et képviselő II. rendű terhelttel közvetlenül, illetve az I. rendű terhelten keresztül is egyeztetett a VI. és az V. rendű terhelte.

[37] A cég 2 2016. május 17. és 2016. október között összesen 25.665.624 forint áfa tartalmú fiktív számlát állított ki a cég 7-nek, amelyet az adóbevallásaiban felhasznált, az áfát levonásba helyezte, így ezen összeg erejéig a VI. rendű, illetve az I. és az V. rendű terhelte társai segítséget nyújtottak a cég 7 által a költségvetésnek okozott 204.057.744 forint vagyoni hátrány okozásához.

[38] A cég 8 2015. és 2016. években havi áfa bevalló volt, bevallásait 2016 szeptemberéig – elektronikus úton – határidőben benyújtotta az adóhatósághoz.

[39] Miként a cég 7, úgy a cég 8 is a Közösség területéről beszerzett termékeket értékesített a Közösség területén bejegyzett gazdasági társaságok részére úgy, hogy a beszerzésekről minden esetben belföldi gazdasági társaságok állítottak ki számlákat, így a cég 8 a vádbeli időszakban végig áfa-visszaigénylő pozícióban volt.

[40] A cég 2 által kiállított fiktív számlák olyan termékekre vonatkoztak a cég 8 esetében is, amelyek közvetlenül a Közösség területéről érkeztek az országba, illetve, amelyeket a cég 7-en keresztül vett meg, azonban ez utóbbi cég az áfát nem fizette meg.

[41] A cég 2 2015. december 7. és 2016. április 12. napján állított ki összesen 10.507.585 forint áfa-tartalmú fiktív számlát a cég 8 részére, amelyeket ez utóbbi cég az adóbevallásaiban szerepeltetett, az áfát levonásba helyezte, így a VI. rendű, illetve az V. és az I. rendű terheltek ezen összeg erejéig segítséget nyújtottak a cég 8 által a költségvetésnek okozott 797.304.000 forint vagyoni hátrány okozásához.

[42] **II.** A jogerős, a vádról rendelkező ügydöntő határozat ellen a VI. rendű terhelt nyújtott be felülvizsgálati indítványt a Be. 649. § (1) bekezdés b) pont ba) alpontjában meghatározott okból.

[43] A terhelt indítványának indokolása szerint felülvizsgálatnak van helye, ha a bünszervezetben elkövetés megállapítása téves és emiatt – a büntetőjog szabályának megsértése okán – törvénysértő büntetés kiszabására kerül sor (BH 2016.234.I.).

[44] Kifejtette, hogy a bünszervezet büntető anyagi jogi fogalom, a bünszervezetben elkövetés megállapítása pedig tényből levont jogi következtetés eredménye, azonban nem a bűnösségre vagy a cselekmény jogi minősítésére, hanem a büntetés kiszabására vonatkozik, megállapítása nem a minősítést, hanem a Btk. más szabályát érinti.

[45] A BH 2021.217.II. számon közzétett jogesetre utalva, azt törvényrontónak minősítve fejtette ki, hogy bár aszerint a bünszervezetben történő elkövetés megállapítása önmagában nem feltétlenül eredményezi törvénysértő büntetés kiszabását, amennyiben az adott tényálláshoz rendelt törvényi büntetési tételkeret felső határát nem haladja meg, azonban a büntetési tétel keretei között kiszabott büntetés is lehet törvénysértő, mivel alapvetően ellentétes a büntetés kiszabásának elveivel, ha a bünszervezeti elkövetés megállapítása következtében – a Btk. 91. § (1) bekezdésre hivatkozva – a büntetési tétel felső határa megemelkedik.

[46] A BH 2016.234. számon közzétett döntésre hivatkozva hangsúlyozta, hogy a felülvizsgálatot megalapozhatja az is, ha bünszervezetben elkövetés megállapítása téves, és így a büntetőjog más szabályának megsértése miatt törvénysértő büntetés kiszabására kerül sor. Rámutatott, hogy a BH 2011.97. számú jogeset pedig kifejezetten arról szól, miszerint felülvizsgálati eljárásban megállapított törvénysértő minősítés esetén a büntetés abban az esetben is lehet törvénysértő, ha az a törvényes minősítésnek megfelelő büntetési tétel keretei között kerül kiszabásra. A hivatkozott döntések alapján kifejtette, hogy a bírói gyakorlat nem egységes a bünszervezetben elkövetés téves megállapítása esetén a büntetési tételkeret közé illeszkedő büntetés felülvizsgálat során támadhatóságát illetően. Ez pedig a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény 7. §-a szerinti bíróság előtti egyenlőség, illetve a jogbiztonság elvét is sérti.

[47] Álláspontja szerint az alapügyben eljáró bíróságok tévesen állapították meg, hogy a terhére rótt költségvetési csalás büntetett bünszervezetben követte el, mivel ezen következtetés alapjául szolgáló tényeket az irányadó tényállás nem teljeskörűen tartalmazza. Utalt a bünszervezet 2019. július 10. napja előtt hatályos Btk. 459. § (1) bekezdés 1. pontja szerinti fogalmára, illetve az ettől a naptól hatályos fogalomra, valamint a módosítás miniszteri indokolására is. A bünszervezetről szóló 4/2005. Büntető jogegységi határozat és a BH 2016.234. számú eseti döntés alapján kitért arra, hogy a bünszervezet megállapíthatósága

tekintetében elsődlegesen azt kell vizsgálni, bizonyítani, hogy a bűncselekmény bűnszervezetben elkövetett-e, és ezt követi annak vizsgálata, hogy az elkövető ezt felismerte-e, és ezen felismerésnek megfelelően, annak keretein belül cselekedett-e. Érvelése alapján az irányadó tényállásból nem állapítható meg, hogy a bűncselekmény bűnszervezetben elkövetett, miként az sem, hogy ő bűnszervezetben követte el a bűncselekményt. Hivatkozott arra, hogy a bűnszervezetben elkövetés megállapításához nem elegendő a bűnszervezet törvényi fogalmi elemeinek tényállásban megjelölése úgy, hogy az annak megfeleltethető tények hiányoznak. Hangsúlyozta, hogy az irányadó tényállás a bűnszervezet fogalmi elemei közül a konspiratív működés, illetve a bűnszervezetben elkövetést átfogó tudati tényeit nem tartalmazza. Konspiratív működés kapcsán kifejtette, hogy ez csak 2019. július 10. napjával a bűnszervezet fogalmi eleme, ezt megelőzően a törvényi fogalom az összehangoltságot követelte meg a csoport tagjaitól. A konspiráció azonban nem azonos a bűncselekmény leplezésével, amely – ahogyan esetében is – az elkövető alapvető érdeke büntetőjogi felelősségre vonásának elkerülése érdekében. A konspiratív elkövetés ezért a leplezési szándékon túlmutat.

[48] Érvelése értelmében nem állapítható meg, hogy tudata a bűnszervezetben elkövetést átfogta, azaz, hogy felismerte volna a bűnszervezet keretében, annak érdekében történő cselekvését. Kiemelte, hogy ha az elkövetők egy része esetleg bűnszervezet keretében valósítja meg a bűncselekményt, a többi elkövető esetén is kétséget kizáróan kell bizonyítani, hogy a bűnszervezet tárgyi ismérveit felismerték. Ennek vizsgálatakor a bűnszervezet tárgyi tényezőin kívül elengedhetetlen az adott elkövető elkövetéskori tudatának vizsgálata. Visszatérő jelleggel hivatkozva mutatott rá, hogy a 4/2005. Büntető jogegységi határozat IV.4. pontja szerint az elkövető tudatának nem arra kell kiterjednie, hogy egy bűnszervezet a törvényi előfeltétele szerint létrejött, hanem arra, hogy ahhoz a bűnszervezet tárgyi sajátosságainak ismeretében csatlakozik, annak keretében cselekszik. Ez utóbbi indokai tekintetében a BH 2005.438. és a Legfelsőbb Bíróság Bfv.II.1176/2004. számú döntése alapján utalt arra, hogy a bűnszervezet tagjaként történő elkövetést csak akkor lehet megállapítani, ha az elkövető cselekvősége a bűnszervezet fogalmi ismérveinek hiánytalanul megfelel, az arra vonatkozó tényeket a tényállás hiánytalanul tartalmazza. Esetében az irányadó tényállás a tudati tényeit illetően csak azt rögzíti, hogy tevékenységét bűnszervezet keretében végezte, tudnia kellett arról, hogy bűnszervezetben vett részt, mivel legalább három személyből álló csoporthoz csatlakozott. Ezzel szemben azonban azzal, hogy bűnszervezetként vett részt a cselekményben, az irányadó tényállásból ez nem következik, minthogy fogalma sem volt arról, hogy egy többszereplős szervezet tevékenységéhez nyújt segítséget.

[49] Mindezen túlmenően annak megállapítása tehát, hogy bűnszervezet tagja volt, életszerűtlen és iratellenes. Álláspontja szerint kategorikusan cáfolható, hogy tevékenységét egy változó összetételű, de szerepmegosztással és konspiratív módon működő szervezethez kapcsolódóan fejtette ki.

[50] Mindezen érvek mentén elsődlegesen a megtámadott határozatok hatályon kívül helyezését és az alapügyben eljáró bíróságok új eljárásra utasítását, míg másodlagosan a bűnszervezetben elkövetés megállapításának mellőzésével a törvénynek megfelelő határozat meghozatalát és enyhébb büntetés kiszabását indítványozta.

[51] Az indítvány kapcsán a Legfőbb Ügyészség a BF.1344/2024/2. számú átiratában a Be. 650. § (2) bekezdésére, valamint a 659. § (1) bekezdésében írtakra rámutatva előrebocsátotta, hogy a felülvizsgálat során nem csupán a tényállás, hanem mindaz, ami annak megállapításához vezetett, támadhatatlan, a jogkövetkeztetések helyessége is csak az irányadó tényállás alapján vizsgálható. Kifejtette, hogy az alapügyben eljáró bíróságok a Btk. időbeli hatályát a bűnszervezet fogalmi ismérveinek vizsgálata kapcsán hivatalból vizsgálták,

melynek eredményeként helyes álláspontot foglaltak el ennek körében; ekként a cselekmény elbírálásakor az elkövetéskori törvény tekinthető irányadónak.

[52] A történeti tényállás releváns részeinek bemutatásán keresztül hangsúlyozta, hogy az mindazon tényeket rögzíti, amelyből arra vonható következtetés, hogy a VI. rendű terhelt terhére rótt költségvetési csalás büntette bűnszervezet keretei között elkövetett volt, illetve azon tényeket is, amelyek alapján a VI. rendű terheltnek a bűnszervezetben elkövetést átfogó tudattartalmára vonható következtetés.

[53] Szemben a VI. rendű terhelt érvelésével, cselekvősége nem elszigetelt volt, hanem több személyhez kapcsolódó, akik a bűnelkövetői csoport eltérő szintjein helyezkedtek el, közöttük a feladat megosztása tényszerű. Ugyancsak megállapítható, hogy a VI. rendű terhelt az V. rendű terhelttel mellérendeltségi, az I. és a II. rendű terheltekkel alárendeltségi, a X. rendű terhelttel fölrendeltségi viszonyban állt. Tudta, hogy az elkövetésben a XXI. rendű terhelt is részt vesz. Ennek alapján – az indítványtól eltérően – a bűnelkövetői csoport a legális tevékenység látszatát akarta kelteni és ebben áll annak konspirativitása, amelyről a VI. rendű terhelt tudott, és ennek ismeretében csatlakozott a csoport működéséhez.

[54] Minthogy a VI. rendű terhelt a bűnszervezet egyéb fogalmi ismérveit nem támadta és azokra az alapügyben eljáró bíróságok helyes következtetést vontak, ezért a VI. rendű terhelt terhére rótt költségvetési csalások bűnszervezet keretében való elkövetését törvényesnek tartotta.

[55] Idézve a Btk. 81. § (2) és (4) bekezdésében, a 91. § (1) bekezdésében, valamint a 36. §-ban írtakat mutatott rá, hogy a terhelt terhére rótt legsúlyosabb bűncselekmény, a költségvetési csalás büntettének büntetési tétele öt évtől tíz évig terjedő szabadságvesztés. Az azzal halmazatban álló 2 rendbeli költségvetési csalás büntettének büntetési tétele két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztés; ekként az irányadó halmazati büntetési tételkeret – a bűnszervezetre vonatkozó szabályok alkalmazása nélkül öt évtől tizenöt évig terjedő szabadságvesztés lenne. Ez emelkedik a bűnszervezetben elkövetés megállapítása miatt öt évtől huszonöt évig terjedő szabadságvesztésre.

[56] Ezek alapján a terhelttel szemben – a Btk. 82. § (1) bekezdésének és (2) bekezdés b) pontjának alkalmazásával – kiszabott két év szabadságvesztés nem a bűnszervezetben elkövetés esetén megemelendő tételkeret között kiszabott, annál lényegesen enyhébb, amely azonban törvényes. Ezek alapján a Be. 649. § (1) bekezdés b) pont ba) alpontja szerinti felülvizsgálati ok első törvényi előfeltétele nem áll fenn, amely kizárja a kiszabott büntetés törvényességének önmagában történő felülvizsgálatát.

[57] Mindezt indítványozta, hogy a Kúria a Be. 660. § (1) bekezdése szerinti tanácsulésen a Kecskeméti Törvényszék 5.B.319/2023/2. számú és a Szegedi Ítéltábla Bf.III.713/2023/7. számú ítéletét a VI. rendű terhelt vonatkozásában a Be. 662. § (1) bekezdése alapján hatályában tartsa fenn.

[58] A VI. rendű terhelt a Legfőbb Ügyészség átiratára érdemi észrevételt nem tett.

[59] **III.** A VI. rendű terhelt felülvizsgálati indítványa alapján felülvizsgálati eljárás lefolytatása a törvényben részben kizárt, részben alaptalan.

[60] 1. A felülvizsgálat rendkívüli jogorvoslat, amely a jogerős ítélet jogi – és nem pedig ténybeli – hibáinak kiküszöbölésére szolgál. A felülvizsgálat a Be. 648. §-a értelmében kizárólag a bíróság jogerős, a vádról rendelkező ügydöntő határozata ellen, kizárólag a Be. 649. §-ában megjelölt anyagi és eljárásjogi okokból vehető igénybe. Felülvizsgálati eljárásnak kizárólag a törvényben meghatározott felülvizsgálati okok fennállása esetén, a törvényben meghatározott feltételek és korlátok mellett van helye. A felülvizsgálati okok törvényben meghatározott köre nem bővíthető.



[61] 2. A felülvizsgálati eljárás megkerülhetetlen szabálya a tényálláshoz kötöttség. A Be. 650. § (2) bekezdése ezért kimondja, hogy a felülvizsgálati indítványban a jogerős ügydöntő határozat által megállapított tényállás nem támadható. A Be. 659. § (1) bekezdése pedig ezzel összhangban úgy rendelkezik, hogy a felülvizsgálati eljárásban a bizonyítékok ismételt egybevetésének, eltérő értékelésének, valamint bizonyítás felvételének nincs helye, a felülvizsgálati indítvány elbírálásakor a jogerős ügydöntő határozatban megállapított tényállás az irányadó.

[62] A tényállás irányadó jellege azt jelenti, hogy a felülvizsgálat során nemcsak maga a tényállás, hanem mindaz, ami a tényállás megállapításához vezetett, támadhatatlan. Következésképp a tényállás megalapozottsága, a bizonyítékok mikénti mérlegelése sem külön-külön, sem pedig egymás viszonyában nem vizsgálható, nem lehet felülvizsgálat tárgya, ekként arra irányuló felülvizsgálati indítvány sem bírálható el érdemben.

[63] A felülvizsgálati indítvány ezért azon részeiben kizárt, amelyben a tényállás megalapozatlanságára, így a tényállás iratellenességére és életszerűtlenségére hivatkozik.

[64] 3. A VI. rendű terhelt felülvizsgálati indítványában anyagi jogi kifogásként a bünszervezeti elkövetés megállapítását vitatta, a Btk. 459. § (1) bekezdés 1. pontjában meghatározott fogalmi elemek – különösen a konspiratív működés és a bünszervezetben elkövetést átfogó tudati tényei – hiányát állítva.

[65] 3.1. A Be. 649. § (1) bekezdés b) pont ba) alpontja szerint felülvizsgálati okot jelent, ha a bíróság a bűncselekmény törvénysértő minősítése miatt (első fordulat), illetve a Btk. más szabályának megsértésével (második fordulat) szabott ki törvénysértő büntetést.

[66] A bünszervezet büntető anyagi jogi fogalom, a bünszervezetben elkövetés megállapítása pedig tényből vont jogi következtetés eredménye, nem része a jogi minősítésnek, nem a bűncselekmény minősítő körülménye, hanem a büntetés kiszabására vonatkozik.

[67] A VI. rendű terhelt terhére rótt bűncselekmények elkövetése, illetve elbírálása időpontjában hatályos Btk. 91. § (1) bekezdése a Btk. Általános Részében rendelkezik a bünszervezetben elkövetéshez kapcsolódó, kötelezően alkalmazandó jogkövetkezményekről és előírja, hogy azzal szemben, aki a szándékos bűncselekményt bünszervezetben követte el, a bűncselekmény büntetési tételének felső határa a kétszeresére emelkedik, de a 25 évet nem haladhatja meg.

[68] Ezzel a törvény általános jelleggel értékelt egy elkövetési körülményt, azonban ehhez nem rendelt önálló büntetési tételt, hanem csupán a tételkeret felső határát tágította (Kúria Bfv.I.606/2022/10.).

[69] A bünszervezet mint többes elkövetői forma fennállása tehát olyan büntető anyagi jogi kérdés, amelynek a büntetés kiszabása során van jelentősége és a Btk. Általános Részében foglalt jogkövetkezményeket – egyebek mellett az e szervezeti forma keretében elkövetett bűncselekmény büntetési tételkeretének az emelkedését – vonja maga után. A Kúria ezért a bünszervezet megállapítását sérelmező indítványt minden esetben a büntető anyagi jog egyéb szabályainak megsértését kifogásoló tartalommal veszi figyelembe (Kúria Bfv.I.1010/2019/7., Bfv.II.947/2021/9., Bfv.I.514/2022/10.) és a terhelt indítványát e részében jelen ügyben is a Be. 649. § (1) bekezdés b) pont második fordulat ba) alpontjában írt okból bírálta el.

[70] 3.2. A terhelt indítványában foglaltak kapcsán itt jegyzi meg a Kúria, hogy a gyakorlata e körben – az indítványban foglaltakkal szemben – teljesen egységes. Az indítványban „törvényrontónak” minősített BH 2021.217.II. számú jogesetben foglaltak alapja a Kúria Bírósági Határozatok Gyűjteményében közzétett Bfv.I.752/2020/17. számú határozata, ezért az attól való eltérés a Kúria számára a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény 32. § (1) bekezdés b) pontja alapján jogegységi

eljárás lefolytatásához kötött. Erre azonban jelen esetben nem látott okot, tekintettel arra, hogy az ezzel ellentétes terhelti érvelés – az alábbiak szerint – tárgyi tévedésen alapszik.

[71] A felvetett jogkérdésben a Kúria azt érintő valamennyi, a Bírósági Határozatok Gyűjteményében közzétett döntése egyező tartalommal foglal állást. Azt az indítvány is elismeri, hogy a bünszervezet megállapítása nem a minősítés része, következésképp elvétele csak más anyagi jogszabálysértésnek tekinthető; azaz nem a Be. 649. § (1) bekezdés b) pontjának első, hanem a második fordulata alapján bírálendő el. A terhelte által a BH 2021.217.II. számon publikált jogesettel ellentétesnek minősített BH 2011.97. számú döntés – aminek alapja egyébként nem a Bírósági Határozatok Gyűjteményében 2012. január 1-jét követően közzétett, így nem korlátozott precedenserejű kúriai határozat, bár kétségtelenül az abban foglaltakat a Kúria számos, ezen időpontot követően közzétett döntése is rögzíti – egyértelműen és kizárólag a téves minősítés esetére [azaz a hatályos Be. 649. § (1) bekezdés b) pont első fordulata szerinti felülvizsgálati okra vonatkozóan] határozza meg, hogy a büntetési tételkereten belül kiszabott büntetés is lehet törvénysértő. A bünszervezet esetében is alkalmazandó Be. 649. § (1) bekezdés b) pont második fordulata kapcsán azonban a Kúria gyakorlata teljes mértékben egységes abban, hogy annak kapcsán csak a kötelező, nem a bíró mérlegelésére bízott szabály megsértése eredményez felülvizsgálatot megalapozó törvénysértést.

[72] 3.3. A hivatkozott felülvizsgálati ok ezen fordulata alapján tehát a kiszabott büntetés törvényessége kérdésében csak akkor van helye felülvizsgálatnak, ha a kiszabott büntetés, illetve annak neme és mértéke a büntető törvény valamely mérlegelést nem tűrő rendelkezésébe ütközve a nemében és/vagy mértékében törvénysértő [Kúria Bfv.II.158/2023/9. (BH 2024.29.), Bfv.415/2016/7. (BH 2016.264.II.), BH 2012.239.].

[73] Törvénysértő büntetés címén felülvizsgálati ok az olyan anyagi jogi szabály megszegése, amely alkalmazását a büntetés meghatározása esetében a törvény az ítélőbíró számára korlátok közé szorítva biztosítja, és elvétele miatt az egyszerűsített felülvizsgálat (Be. XCIV. fejezet) nem nyújt jogorvoslati lehetőséget. Ilyen esetben a büntetés nem illeszkedik a törvénybe, ilyen büntetést – illetve ilyen formában joghátrányt – a törvény nem ismer, nem tesz lehetővé [Bfv.III.1559/2018/10. (BH 2020.9.)].

[74] A bünszervezetben elkövetés téves megállapítása miatt felülvizsgálatnak tehát akkor van helye, ha a büntetőjog szabályának megsértése okán törvénysértő büntetés kiszabására került sor [Bfv.1800/2015/8. (BH 2016.234.)]. A bünszervezet téves megállapítása ezért önmagában nem feltétlenül eredményezi törvénysértő büntetés kiszabását, amennyiben az adott tényálláshoz rendelt törvényi büntetési tételkeret felső határát nem haladja meg.

[75] A felülvizsgálati indítvány tehát a bünszervezetben történt elkövetés téves megállapítása esetén sem vezethet eredményre, amennyiben a kiszabott büntetés nem haladja meg az adott bűncselekményre vonatkozóan a Btk. Különös Részében meghatározott büntetési tételkeretet, illetve az adott ügyben irányadó általános részi, tételkeretet emelő rendelkezése – így a halmazati büntetés kiszabás – alapján megállapított tételkeretet.

[76] Jelen esetben a büntetési tétel meghatározása során az alábbi rendelkezések az irányadók:

– Btk. 81. § (2) bekezdés: a halmazati büntetést a bűnhalmazatban lévő bűncselekményekre megállapított büntetési nemek, illetve büntetési tételek közül a leg súlyosabbnak az alapulvételével kell kiszabni.

– Btk. 81. § (3) bekezdés: ha a bűnhalmazatban lévő bűncselekmények közül legalább kettő határozott ideig tartó szabadságvesztéssel büntetendő, a büntetési tétel felső határa a legmagasabb büntetési tétel felével emelkedik, de nem érheti el az egyes bűncselekményekre megállapított büntetési tételek felső határának együttes tartamát;

– Btk. 81. § (4) bekezdés: ha ennek feltételei az adott bűncselekmény vonatkozásában fennállnak, a bűnhalmazatban lévő bűncselekmény büntetési tételét a különös, a többszörös és az erőszakos többszörös visszaesőkre, továbbá a bűnszervezetben történő elkövetésre vonatkozó rendelkezések alapján, a (2) és (3) bekezdés alkalmazását megelőzően kell megállapítani;

– Btk. 82. § (1) bekezdés: a büntetési tételnél enyhébb büntetés szabható ki, ha annak legkisebb mértéke a büntetés kiszabásának elveire figyelemmel túl szigorú lenne;

– Btk. 82. § (2) bekezdés b) pont: az (1) bekezdés alapján a büntetési tétel alsó határa 5 évi szabadságvesztés, ehelyett legkevesebb 2 évi szabadságvesztést lehet kiszabni;

– Btk. 91. § (1) bekezdés: azzal szemben, aki a szándékos bűncselekményt bűnszervezetben követte el, a bűncselekmény büntetési tételének felső határa a kétszeresére emelkedik, de a 25 évet nem haladhatja meg.

[77] A VI. rendű terhelt terhére rótt legsúlyosabb bűncselekmény büntetési tétele 5 évtől 10 évig terjedő szabadságvesztés. Az azzal halmazatban álló 2 rendbeli, a Btk. 396. § (1) bekezdésébe ütköző, azonban a (4) bekezdés b) pont második fordulata szerint minősülő költségvetési csalás büntetési tétele 2 évtől 8 évig terjedő szabadságvesztés.

[78] A bűnszervezetben elkövetés megállapításának hiányában irányadó büntetési tétel ekként a Btk. 81. § (1) és (3) bekezdése alapján öt évtől tizenöt évig terjedő szabadságvesztés lenne.

[79] A Btk. 81. § (4) bekezdése értelmében a Btk. 91. § (1) bekezdés szerinti emelést a halmazati büntetés kialakítása előtt kell elvégezni; ekként a legsúlyosabb cselekmény büntetési tételének felső határa 20 évre emelkedik. Ennek alapján a Btk. 81. § (3) bekezdése szerinti halmazati büntetés felső határa – a Btk. 36. §-ának, illetve a Btk. 91. § (1) bekezdésének zárófordulataiban írtakra figyelemmel – 25 évi szabadságvesztés.

[80] Ezek alapján a VI. rendű terhelttel szemben – a Btk. 82. § (2) bekezdés b) pontja alkalmazásával – kiszabott 2 év szabadságvesztés nem a bűnszervezetben elkövetés esetén megemelendő tételkeret között kiszabott, hanem annál lényegesen enyhébb, azonban törvényes szankció.

[81] A bűnszervezet mellőzése esetén tényyszerű, hogy a Btk. 91. § (1) bekezdése helyett kizárólag a Btk. 81. § (3) bekezdésében meghatározott emelést kellene elvégezni, ami 15 éves felső büntetési tartamot adna ki, azonban könnyen belátható, hogy az (egyszeres) enyhítés lehetőségének teljes kimerítésével irányadó törvényi minimumban meghatározott tartam ez esetben sem lenne törvénysértő büntetésnek tekinthető. A feltételes szabadság lehetőségéből kizárás azonban pedig akkor sem tekinthető törvénysértő büntetés kiszabásnak, ha annak alapja a bűnszervezetben elkövetés VI. rendű terhelt által állított téves megállapítása lenne [Bfv.I.71/2023/15., Bfv.II.520/2014/7. (BH 2015.269.)].

[82] Következésképp a jogerős ítéletben kiszabott büntetés a bűnszervezet téves megállapítása esetén sem lenne törvénysértő.

[83] 3.4. Ugyanakkor a Kúria érdemben is megvizsgálta, hogy a bűnszervezetben elkövetés megállapítása az irányadó tényállásban foglalt ténymegállapítások alapján törvényes volt-e és ebben a kérdésben a jogerős ítéletet meghozó bíróságokkal értett egyet.

[84] A Kúria – a korábbi határozataiban már kifejtettekkel egyezően – a bűnszervezet jogi szabályozásával összefüggésben előre bocsátja, hogy a társas bűnelkövetés ezen alakzatát a Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény módosításáról szóló 1997. évi LXXIII. törvény 1997. szeptember 15. napjával iktatta be a büntető törvénybe. Fogalma 1999. március 1. napjával, majd 2002. április 1. napjával módosult, ez utóbbi alapján a bűnszervezet három vagy több személyből álló, hosszabb időre szervezett, összehangoltan működő csoport,

amelynek célja 5 évi vagy ezt meghaladó szabadságvesztéssel büntetendő szándékos bűncselekmények elkövetése. Ugyanez a szövegezés került át a 2013. július 1. napján hatályba lépett Btk. 459. § (1) bekezdés 1. pontjába is.

[85] A bűnszervezet fogalom ismételten 2019. július 10-i hatályba lépéssel, a Magyarország 2020. évi központi költségvetésének megalapozásáról szóló 2019. évi LXVI. törvény 107. §-ával módosult; újabb két tényállási elem, a hierarchikusan szervezettség és a konspiratív működés követelményének beépítésével a megállapítására vezető feltételrendszer szigorodott. Tekintettel arra, hogy e módosítás 2019. július 10-én, azaz még a jogerős ítélet meghozatala előtt lépett hatályba, ezért az a jelen ügyben nem közömbös.

[86] A 2019. évi LXVI. törvény 107. §-ában módosított Btk. 459. § (1) bekezdés 1. pontja szerint a bűnszervezet megállapításának feltételei az alábbiak:

- legalább 3 személyből álló,
- hosszabb időre,
- hierarchikusan szervezett,
- konspiratíván működő csoport,
- amelynek célja 5 évi, vagy ezt meghaladó szabadságvesztéssel büntetendő szándékos bűncselekmények elkövetése.

[87] E feltételek egyidejű megléte esetén – amelyet a jogerős ítélet tényállásának alapulvételével kell megítélni – törvényes a bűnszervezet megállapítása.

[88] A Btk. 459. § (1) bekezdés 1. pontja értelmében a bűnszervezet objektív feltétele, hogy a csoport „legalább 3 személyből” áll. A „személy” kifejezésből egyértelműen megállapítható, hogy a bűnszervezet tagjai akár tettesi, akár részesi cselekménnyel kapcsolódhatnak ehhez a csoporthoz. Bár a felülvizsgálati indítvány közvetlenül nem támadta ezt a feltételt, az irányadó tényállás alapján a bűnszervezetben részt vevő legalább 3 személy beazonosítható, hiszen az elkövetésben a VI. rendű terhelt meghatározott szerepével közreműködő, a vele kapcsolatban álló elkövetői kör tagjainak a száma a hármat jócskán meghaladta.

[89] A hosszabb időre szervezettség kapcsán – és a felülvizsgálati indítvány közvetlenül és érvekkel ezt a feltételt sem támadta – a Kúria a másodfokú bíróság indokolásával egyetértésben arra utal, hogy az irányadó tényállás szerint a szervezett elkövetés két adóévet felölelően tartott, mely során maga az adóelkerülési folyamat végrehajtására létrehozott szervezeti struktúra konstans maradt, még úgy is, hogy az elkövetéshez használt cégekben fantomizálási célzatú „váltások” történtek. Mindezen tényekből a határozatlan időre szervezett keretek közötti tartós működés célzata következtetésként kétségtől elvonható.

[90] A bűnszervezet megállapításának feltételeként a törvény az 5 évi vagy ezt meghaladó szabadságvesztéssel büntetendő szándékos bűncselekményt szervezeti célként írja elő, és nem követeli meg az ilyen bűncselekmény tényleges megvalósulását. Mindez pedig azt is jelenti, hogy a bűnszervezet megállapításához egyetlen tervezett bűncselekményt sem kell elkövetni (Kúria Bfv.I.14/2019/18., BH 2019.259.). Ha a tervezett cselekmények a büntetlen vagy a büntetendő előkészület stádiumában maradnak, már a Btk. 321. §-ában szabályozott bűnszervezetben részvétel, mint sui generis előkészületi bűncselekmény megállapításának, ellenben, ha a szervezet tagjai egyetlen bűncselekmény elkövetését is legalább megkísérlik, akkor velük szemben már súlyosabb jogkövetkezmények alkalmazásának van helye.

[91] A Kúria jogelődje, a Legfelsőbb Bíróság – jelen törvényi szabályozásra is alkalmazható – 4/2005. számú Büntető jogegységi határozatában már kifejtette, hogy a hatályos törvény – a 2002. április 1. előtt hatályos törvényi rendelkezésekkel szemben – nem a bűnszervezet belső, hanem olyan külső, tárgyi jellegű ismérveit határozza meg, amelyek a

kívülálló számára is felismerhetőek. Az, hogy mire kell a bűnszervezetnek irányulnia, magának a bűnszervezetnek fogalmi alapeleme, és független attól, hogy a bűnszervezeti elkövető hány bűncselekmény véghezvitelében vállalt szerepet tettesként vagy részesként. A jogegységi határozat pontosan erre való tekintettel mondta ki, hogy bűnszervezetben elkövetés megállapítható azzal szemben is, aki – eseti jelleggel – akár egyetlen bűncselekményt tettesként vagy részesként valósít meg.

[92] A jelen ügyben a költségvetést károsító bűncselekmény – amely a csoport tevékenységének célját is leplezte – a VI. rendű terhelt terhére rótt részesi esetben 5 évtől 10 évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő, de a terhelt bűnfelelősségének megállapítására részesi minőségben további, öt évet meghaladó szabadságvesztéssel fenyegetett költségvetést károsító bűncselekmények kapcsán is sor került.

[93] Az irányadó tényállás alapján ugyancsak nem tehető vitássá, hogy a meghatározott célra irányulóan létrehozott, előre megtervezett, részleteiben kidolgozott hálózatot egyértelmű feladatmegosztás jellemezte, a cégek egymáshoz való viszonyulása és egymás közötti működtetése el sem képzelhető megfelelő utasítási rendszer nélkül, amelyben világosan elkülönül a feladatok megosztása, az egyes feladatkörökbe eső tevékenységek ellátása és annak végrehajtási módja. A terheltek közötti kapcsolat ezáltal alá-fölérendeltségi, irányító és irányított személyek tevékenységének megállapítását lehetővé tévő jegyeket hordoz, amely hierarchikus szervezetségnek feleltethető meg.

[94] A VI. rendű terhelt érvelése a bűnszervezet fogalmi elemei közül kifejezetten a konspiratív működést, illetve a bűnszervezetben elkövetést átfogó tudati tények fennálltát vitatta.

[95] A konspiráció alatt egyfajta titkos szervezetség és leplezett működés értendő, melynek célja a csoport tényleges tevékenységének elfedése. A konspiráció célja a hatósági felderítés megghiúsítása; annak elérése, hogy a titokban történő szerveződés folytán a bűncselekmény és az elkövetők személye a külvilág számára ne legyen felismerhető, belső információk ne kerüljenek ki. A csoport konspiratív működése lényegében a korábbi fogalom összehangolt működésének feleltethető meg, amennyiben az a külvilág elől rejtve valósul meg, de nem jelenti a teljes szervezet minden tagjával való együttműködést, hanem az egyes cselekményekhez rendelt személyek összehangolt tevékenységét feltételezi {Kúria Bhar.III.571/2019/41. számú végzés [156] bekezdés}.

[96] Az irányadó tényállásból arra utal, hogy a VI. rendű terhelt és az V. rendű terhelt által ténylegesen irányított cég 2 ügyvezetője 2015. március 5. és 2015. október 13. között az V. rendű terhelt volt, akit két külföldi állampolgár követett, mégpedig 2015. október 13. és 2016. május 26. napja között személy 1, majd személy 2, akik a cég ügyvezetését pénz ellenében vállalták el, annak működésében azonban semmilyen módon nem vettek részt, azt – a már hivatkozottak szerint – a VI. rendű terhelt végezte az V. rendű társával együtt.

[97] A cég 1 képviselője 2014. augusztus 25. napjától a vádbeli időszakban a XXI. rendű terhelt volt, aki helyett azonban az élettársa, a X. rendű terhelt képviselte a társaságot, szintén a VI. rendű terhelt és az V. rendű terhelt utasításai szerint eljárva, az áru beszerzése, értékesítése, a számlázás és a pénzügyi műveletekkel kapcsolatos feladatok során.

[98] A VI. rendű és az V. rendű terhelttel kapcsolatban állt a cég 4-et, valamint a cég 5-öt képviselő I. rendű terhelt, valamint a cég 7 és a cég 8 kereskedelmi vezetője, a II. rendű terhelt is. Az cég 2 és a cég 1 a VI. rendű és az V. rendű terheltek irányítása alatt állt, amelyek tekintetében a X. rendű terhelt az ő utasításainak megfelelően járt el. A VI. rendű terhelt tisztában volt cselekvőségük céljával, azaz annak elősegítésével, hogy a számlákat befogadó társaságok áfa-visszaigénylő pozícióba jussanak. Éppen ezért a VI. rendű terhelt a tevékenységét a számlákat befogadó cégek érdekeinek megfelelően, azok irányítóival

egyeztetve végezte. A cég 4-nek történő beszámlázás kapcsán a VI. rendű terhelt az I. rendű terhelt utasítása alapján eljáró más, jellemzően a cég 4 vagy valamely kapcsolódó cég alkalmazásában álló személyekkel napi szinten tartotta a kapcsolatot, egyeztetett a soron következő szállítmányokról, a várható termékekről, a számlázásokról és a banki műveletekről. Mindez a Közösség területéről érkező termékeknek a közösségi beszerzést közvetlenül csak papíron végző gazdasági társaságokon átfuttatását, a számlákat befogadó cégek kedvező adójogi pozíciójának elérését szolgálta.

[99] Könyvelést érintő probléma esetén a VI. rendű terhelt – V. rendű társával – a XIII. rendű terhelt segítségét kérte, aki segített meghatározni, hogy a beszámlázó gazdasági társaságok mit tegyenek annak érdekében, hogy tevékenységük ne tűnjön fel az adóhatóságnak. A XIII. rendű terhelt határozta meg esetenként azt is, hogy a VI. rendű és az V. rendű terheltek lecseréljék-e a beszámlázó gazdasági társaságokat annak érdekében, hogy tevékenységüket zavartalanul folytatni tudják. A cég 7 és a cég 8 tekintetében a VI. rendű és az V. rendű terheltek a termékekkel kapcsolatosan alkalmanként az I. rendű terhelttel egyeztettek, illetve a II. rendű terhelttel, és az I. rendű terhelthez köthető cégcsoport valamely alkalmazottjával. Előfordult, hogy az egyeztetésen a beszállítást végző cég 2-t ténylegesen irányító VI. rendű és V. rendű terhelt is jelen volt. A VI. rendű terhelt tudta, hogy az V. rendű társával együtt végzett tevékenysége, a számlázás fiktív volt, és ismerte annak célját is. A VI. rendű terhelt tisztában volt azzal is, hogy az általa és az V. rendű terhelt által ténylegesen irányított, a Közösségen belüli beszerzést papíron végző cégek tevékenysége azt a célt szolgálja, hogy az általuk kiállított számlákat befogadó, és már hivatkozott gazdasági társaságok az áfafizetést elkerüljék. A XIII. rendű terhelttel éppen az adófizetést elkerülő tevékenység zavartalan folytatása érdekében egyeztetett a VI. rendű terhelt és az V. rendű terhelt társa könyvelési, illetve a számlázó gazdasági társaság cseréjének kérdésében.

[100] A gazdasági társaságok működési rendszerének ilyen kiépítése a cselekmények és az elkövetők felderítésének megnehezítését, valamint a cselekmény minél hosszabb ideig való leplezését célozta. Ha pedig a külvilág elől rejtve megvalósított cselekmény a szervezetben részt vevő terheltek jelen ítéleti tényállásból is kitűnő összehangolt tevékenységével párosul, ez pontosan az értelmező rendelkezések által megkívánt konspiratív működés fogalmának felel meg.

[101] A VI. rendű terhelt az irányadó tényállás alapján mindezzel tisztában volt, illetőleg – tekintettel arra, hogy a fent írtak szerint, az elkövetésben kifejtett személyes tevékenysége során is háromnál jóval több személlyel és a mögöttük álló szervezetekkel működött együtt – szükségképpen tisztában kellett, hogy legyen. Ezért teljességgel súlytalan hivatkozásnak tekinthető azon érvelése, mely a bünszervezetben elkövetést átfogó tudati tényeinek hiányán keresztül kívánta cáfolni a bünszervezetben elkövetés felrovását cselekvőségét illetően.

[102] Végül a Kúria – korábbi határozataiban már kifejtetteknek megfelelően – hangsúlyozza, hogy a bünszervezeti elkövetés megállapításához a bünszervezet Btk. 459. § (1) bekezdés 1. pontjában tételezett tárgyi ismérveknek nem az egyes terheltek magatartásában kell tükröződnie, hanem a szervezet tevékenységében. Ez az oka annak, hogy valamely bűncselekmény elkövetője bünszervezetben elkövetőnek minősülhet akkor is, ha maga:

- csupán esetileg vesz részt a szervezet célját képező bűncselekmény elkövetésében,
- csupán egyetlen bűncselekményt (részcselekmény) megvalósítva, miközben
- a szervezet kialakul hierarchiájában akár részt sem vesz és a további elkövetőkkel
- konspiratív kommunikációt nem folytat,
- feltéve, hogy tudata a Btk. értelmező rendelkezései között meghatározott e tárgyi ismérveket, illetve az ezeknek megfeleltethető életbeli tényeket átfogja (4/2005. Büntető

jogegységi határozat II. pont; Kúria Bfv.II.1033/2021/32.). Jelen esetben pedig ennél jóval többről is szó van.

[103] Ebben a körben pedig arra utal a Kúria, hogy a tényállás nem csupán a külvilágban megvalósult eseményeket, hanem belső történéseket, a terhelt tudatára vonatkozó ténymegállapításokat is tartalmazhat. Ezek az ún. tudati tények, amelyek szintén a tényállás részei.

[104] A tényállás körébe tartozik a bűncselekmény elkövetésével összefüggő valamennyi körülményre vonatkozó ténymegállapítás, a terhelt személyi körülményeivel összefüggő adatok, valamint az elkövető tudattartalmára – az egyes események megtörténteire vagy meg nem történteire vonatkozó ismereteire, céljaira – mint tudati tényekre vont következtetés is (BH 2005.167.). A tudattartalom ténybeli megállapítása pedig a tényállás része, és mint ilyen, a felülvizsgálati eljárásban nem támadható (BH 2011.3.).

[105] Az ítéleti tényállás pedig kifejezetten rögzíti, hogy a VI. rendű terhelt további 13 terhelt-társával, köztük V. rendű terhelttel 2015-2016. évben egy olyan bűnszervezet tagjaiként jártak el, amelynek célja a központi költségvetésből származó pénzeszközök jogtalan megszerzése volt. A cég 4, a cég 5, a cég 7 és a cég 8 részére a Község területéről történő beszerzéseket csak papíron végző cég 2-t, a cég 1-et és a cég 3-at a VI. rendű terhelt az V. rendű terhelt-társával irányította. Az áru beszerzését, értékesítését, a számlázással és a pénzügyi műveletekkel kapcsolatos irányítói feladatokat ők látták el. A cég 1 és a cég 3 tekintetében a VI. rendű és az V. rendű terheltek a X. rendű terhelttel is kapcsolatban álltak, a cég 1 bankszámlájáról általa felvett mintegy 400.000.000 forintot vettek át tőle. A VI. rendű terhelt – az V. rendű terhelt-társával együtt – fuvaronként 3.000 euró hasznon osztozott a fuvar költségek kifizetése után.

[106] Mindezek alapján nem vitásan az irányító tevékenységét végző I. rendű terhelten túl a VI. rendű terhelt is tisztában volt a céghálózatban közreműködő cégek mibenlétével, a működés módjával, céljával, tudata a bűnszervezet törvényben meghatározott tárgyi ismérveit átfogta, amely a bűnszervezet jogkövetkezményei alkalmazásának nélkülözhetetlen feltétele.

[107] 3.5. A Kúria a bűnszervezetben elkövetéssel szoros összefüggésben osztotta a Szegedi Ítéltábla azon érvelését is, melyet a bűnszervezet elbíráláskori fogalmának szigorodása, ezzel együtt a Btk. 2. §-ának alkalmazása körében foglalt el.

[108] A jogerős ítélet meghozatalakor, 2024. június 4-én hatályos Btk. 2. § (1) bekezdése szerint a bűncselekményt főszabályként az elkövetése idején hatályban lévő büntető törvény szerint kell elbírálni. Ha azonban a cselekmény elbíráláskor hatályban lévő új büntető törvény szerint a cselekmény már nem bűncselekmény, vagy enyhébben bírálandó el, akkor az új büntető törvényt kell alkalmazni [Btk. 2. § (2) bekezdés].

[109] A Btk. 2. § alkalmazását érintően megfogalmazott terhelti érveléssel összefüggésben a Kúria – amint azt már rögzítette – arra mutat rá, hogy a bűnszervezet fogalmi elemei kétségkívül szigorodtak az elbírálás időpontjára, ami azt jelenti, hogy a bűnszervezet fogalmi elemeinek megváltozása a terhelte kedvezőbb elbírálást tesz lehetővé. Mindezt az ítéltábla is ekként rögzítette, majd a törvényes eljárásnak megfelelően azt vizsgálta meg, hogy a bűnszervezetben való elkövetés megállapítható-e a szigorú feltételek alapján is, és miután ezt a kérdést igenlően válaszolta meg, helyesen döntött a főszabálynak megfelelő anyagi jogi jogszabály alkalmazásáról.

[110] A törvényi választás helyes módja ilyen esetben – amelyet az ítéltábla is kifogástalanul követett – az, ha a bíróságok megvizsgálják, hogy az elbíráláskori törvény a bűnszervezet fogalmának módosulása folytán eredményezhet-e enyhébb elbírálást; igenlő esetben – azaz, ha az elbíráláskori szabályozás alapján a bűnszervezet nem állapítható meg – az elbíráláskori jogszabályt alkalmazza. Nemleges esetben viszont – azaz, ha a bűnszervezet

az elkövetéskor és az elbíráláskor hatályos szabályok alapján is megállapítható – akkor az egyéb rendelkezések összevetése alapján dönthető el, melyik büntető törvényt kell alkalmazni. Ha pedig az egyéb rendelkezésekben sincs különbség az elkövetéskori és az elbíráláskori szabályok között, akkor az előbbit kell alkalmazni, lévén, hogy az utóbbi nem eredményez enyhébb – hanem csak azonos – elbírálást (Kúria Bfv.II.919/2022/31.).

[111] Az alkalmazandó anyagi jogszabály megválasztásakor ugyanis azt kell vizsgálni, hogy a büntetőjogi felelősségre vonatkozó valamennyi rendelkezés egybevetésével összhatásában melyik törvény tesz lehetővé enyhébb elbírálást. Tehát önmagában az a tény, hogy az új büntető törvény, jelen esetben a bünszervezet megállapíthatóságához a hierarchikus szervezetséget és a konspiratív működést is megköveteli, nem jelenti feltétlenül az enyhébb elbírálás lehetőségét, mivel, ha a bünszervezeti elkövetés mindkét törvény alapján egyaránt megállapítható, akkor ismételten a Btk. 2. § (1) bekezdése szerinti főszabály, tehát az elkövetéskori Btk. alkalmazása az indokolt. Jelen esetben is erről van szó.

[112] Miután a Kúria nem észlelt olyan eljárási szabálysértést sem, amelynek vizsgálatára a Be. 659. § (6) bekezdése alapján hivatalból köteles, a Be. 660. § (1) bekezdése alapján tanácsulésen, a Be. 655. § (2) bekezdése szerinti összetételben eljárva, a Be. 662. § (1) bekezdése alapján a megtámadott határozatot a VI. rendű terhelt tekintetében hatályában fenntartotta.

[113] *A döntés elvi tartalma*

A bünszervezet fogalmi ismérveként meghatározott konspiratív működés megállapítása törvényes, amennyiben a terhelt legálisnak álcázott gazdasági társaságok cserélgetésével is hozzájárul a költségvetési csalás büntettének elkövetéséhez.

[114] IV. A Kúria határozata elleni fellebbezést a Be. 6. § (4) bekezdése, a felülvizsgálatot pedig a Be. 650. § (1) bekezdés b) pontja zárja ki.

[115] A Be. 652. § (6) bekezdése szerint minden jogosult csak egy ízben nyújthat be felülvizsgálati indítványt, kivéve, ha az újabb felülvizsgálati indítvány benyújtása a Be. 649. § (3)-(5) bekezdésén alapul. A Be. 652. § (7) bekezdése pedig úgy rendelkezik, hogy felülvizsgálati indítvány ugyanazon tartalommal csak egyszer nyújtható be. Az ugyanazon jogosult által ismételten előterjesztett, illetve az azonos tartalommal ismételten előterjesztett indítványt a Kúria érdemi indokolás nélkül elutasíthatja [Be. 656. § (4) bekezdés].

Budapest, 2025. június 19.

Dr. Somogyi Gábor s.k. a tanács elnöke, Dr. Nagy Antal s.k. előadó bíró, Dr. Harangozó Attila s.k. bíró, Dr. Demeter Zsuzsanna s.k. bíró, Dr. Metzing Márton s.k. bíró